

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku K. M.

przy uczestnictwie F. W.

o dział spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 czerwca 2008 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 lutego
2008 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 26 lutego 2008 r. Sąd Okręgowy w B. odrzucił apelację wnioskodawczynie K. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 14 grudnia 2007 r. W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawczynie wezwana do uzupełnienia braków formalnych apelacji przez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia oraz czy postanowienie zaskarża w całości lub w części podała jedynie, że orzeczenie zaskarża w całości. Z tego względu, na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. orzekł o odrzuceniu apelacji.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniosła wnioskodawczynie, zarzucając, że postępowanie sądu nacechowane jest skrajnym formalizmem, a wezwanie do uzupełnienia braków formalnych apelacji było nieprecyzyjne. Termin „wartość przedmiotu zaskarżenia” jest wieloznaczny, a wnioskodawczynie, która nie jest

prawnikiem nie musiała go rozumieć. Wskazała też, że wartość ta wynika z akt sprawy i podała składniki majątku, których wartość kolejno sumę tę tworzy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pierwsza kwestia, którą należało rozstrzygnąć, była dopuszczalność zażalenia. Jak stanowi art. 394¹ § 2 k.p.c. w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. W sprawie o dział spadku skarga kasacyjna nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych, (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Mając na względzie, że wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza tę kwotę oraz, że jest to postanowienie kończące postępowanie w sprawie zażalenie jest dopuszczalne.

Zgodnie z art. 368 § 2 k.p.c. w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia. Sprawa o dział należy do tej kategorii spraw. Artykuł 130 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. ma odpowiednie (art. 391 § 1 k.p.c.) zastosowanie do apelacji w zakresie, w którym stanowi, że wezwanie do uzupełnienia lub poprawienia pisma procesowego następuje jedynie wtedy, gdy pismo to nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania przesłanek formalnych. Wynika stąd, że wezwanie do usunięcia braków formalnych apelacji pod rygorem jej odrzucenia w razie nieusunięcia braków w wyznaczonym terminie, zgodnie z art. 370 k.p.c. lub art. 373 k.p.c., bądź też natychmiastowe odrzucenie apelacji, zgodnie z art. 370¹ k.p.c., bez wzywania do usunięcia jej braków, może nastąpić jedynie wtedy, gdy braki te są tego rodzaju, że powodują, iż nie można apelacji nadać prawidłowego biegu. Jeżeli zatem apelacja jest dotknięta brakami formalnymi, jednak nie są to braki, które uniemożliwiają nadanie jej biegu, nie może nastąpić wezwanie do ich usunięcia pod rygorem odrzucenia apelacji (art. 370 k.p.c. i art. 373 k.p.c.) lub odrzucenie apelacji bez wzywania do usunięcia braków (art. 370¹ k.p.c.) (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 27 marca 2008 r., III CZP 7/08, Biul. SN 2008, z. 3, poz. 7).

W postępowaniu o dział spadku określenie wartości przedmiotu sporu i wartości przedmiotu zaskarżenia decyduje o dopuszczalności skargi kasacyjnej (art. 398² § 1 k.p.c.). Oznaczenie wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia ma ponadto na celu ustabilizowanie przedmiotu sporu i zakresu zaskarżenia skargą kasacyjną oraz ponoszenia kosztów procesu. Wartość udziału spadkowego stanowi też podstawę

określenia opłat za czynności adwokackie (por. § 9 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) dla potrzeb obliczenia kosztów zastępstwa procesowego jako składnika kosztów procesu (por. art. 98 § 3 i art. 99 k.p.c.).

W sprawach tych zatem wartość przedmiotu zaskarżenia pełni wskazane wyżej funkcje procesowe. Niewskazanie tej wartości stanowi zaś brak formalny, będący przeszkodą w nadaniu apelacji prawidłowego biegu. Niezależnie od tego należy zauważyć, że podanie przez skarżącą, iż kwestionuje w całości postanowienie w przypadku, gdy rozstrzygnięcie składa się z 9 punktów nie wystarcza do przyjęcia, iż brak wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia nie uniemożliwia nadanie sprawie biegu.

Wreszcie należy podkreślić, że stawiane przez ustawodawcę wymogi wiążą się oczywiście z zasadą formalizmu postępowania. Jest to jedna z podstawnych zasad postępowania cywilnego. Niczym nie uzasadnione jest deprecjonowanie jej znaczenia. Należy mieć na uwadze, że jednym z jej aspektów jest zapewnienie pewności w stosowaniu prawa i przewidywalności czynności sądu. Obowiązkiem stron jest podporządkowanie się wymogom stawianym w przepisach prawa. Tylko w sytuacji, kiedy niedochowanie wymogom czynności procesowej nie stanowi żadnej przeszkody w prawidłowym biegu postępowania, na podstawie innej regulacji prawnej, możliwe jest dalsze procedowanie bez negatywnych następstw dla strony (uczestnika) postępowania, który tej czynności dokonuje.

Zupełnie nieuzasadnionym jest twierdzenie o niezrozumiałym i wadliwym wezwaniu przez podanie wartości przedmiotu zaskarżenia. Wezwanie to było prawidłowe i stanowi przytoczenie zwrotu zawartego w kodeksie postępowania cywilnego. Nie jest obowiązkiem Sądu dokonywanie wykładni sformułowań kodeksowych w wezwaniu, w którym wzywa się o uzupełnienia braków. Wiele słów w języku potocznym ma różne znaczenia. Nie oznacza to jednak, by na gruncie postępowania sądowego w przypadku dokonywania czynności w formie pisemnej odstępować od zwrotów, które zostały sformułowane przez ustawodawcę. Nawet zresztą błędne oznaczenie tej wartości przez skarżącą nie pociągałoby za sobą konsekwencji w postaci odrzucenia apelacji. Skutek taki następuje natomiast w wypadku niewskazania tej wartości pomimo stosownego wezwania.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji.